

DVOJNOST IN ENO

KO-BI-LE je zbirka dvojnosti. Najprej gre za avtorici, za paralelizem med pesmimi in risbo, potem pa še za podvojitve Enege v Drugem ali Materinstvo. Zamisel knjige je bila najprej Ena – le vrsta črno-belih risb z motivom doživljanja materinstva. To naj bi bil izvorni prispevek tega prvenca, ki se je potem oplodil z idejo o pesniškem komentarju. Slikarka Saša Bezjak je v dneh intenzivnega doživljanja svojega materinstva našla Manjo Zemljič, pesnico, prav tako v njenem intenzivnem doživljanju materinstva, in nastala je komunikacija, ki sloni na čisti intuiciji. Materinstvo namreč ni (koliko lahko izrazimo z zanikanjem!) nekaj, kar bi se dalo ujeti kot »projekt«, ki se nekje začne in dugod konča, temveč silovit izbruh prvinskega, kar je z vidika vsakdanjosti nekaj povsem Drugega. Tako elementarno, vseprežemajoče, silno, čisto, slikovito je, da v hipu postaja Prvo in se pririne v ospredje, če to hočemo ali ne. Tako je Drugo postalo pomembnejše – uvrstilo je risbe v nekaj, kar ni samo vizualni niz, ki nas nagovarja po svoje, z interpretacijami znakov, simbolov, v razsežnostih ploskve. Risbe, ki so sicer polne lirčnosti in s tem tudi številnih fragmentarnih pripovedi, so spregovorile z besedami. Nimajo vloge pojasnil, opisa, so samostojen tok doživljanja, ki je podobno kot risba ujet v pisavi, sploščen. Tudi ni med risbami in pesmimi dialoga, temveč doživljamo palimpsestično slojevitost.

Risbe Saše Bezjakove vseskozi evocirajo dvojnost – ali nasprotje med Jaz in drugim (na kar kaže krog, v katerga je zaprta ženska oz. človeška figura), med Jaz in Drugim v Jazu (podvajanje, ki bržkone govori tudi o občutku štirinožnostni, štiriročnosti, štiriočesnosti), med Njim in Mano, toda ta On, ki je neke vrste počelo (na eni od risb kleči ženska figura pred nedvomno pobožanstvenim Njim), je del notranjega Drugega, se pravi, da je Ženstvo višji princip, v procesu podvajanja in razdvajanja živega se rojeva tudi On. Drevo kot princip življenja nad človekom se nagiba nad črno špiljo Neznanege. A simbolno ne sega čez risbo, kajti Bezjakova z duhovitostjo identificira anekdote (med katere spada tudi moški na biciklu, morda najbolj vesela transformacija Moža v času, ko je ženska nosna). Nariše z veselim (po)smehom hišico in rožico in Sebe in Njega kot žvrgoleča ptiča nad gnezdom – krogom. Posebej impresivna je risba, v kateri črni angel zajezi Pegaza – konotativno bogastvo naravnost zalije interpretacijo. Na misel mi pride le astrofizikalni pojem »horizon of event«, nekaj, kar podobi prišteva še nevidni vsepožirajoči smisel. Bralec bo v risbah našel toliko veselega, čisto lirčnega užitka, da bo tudi razumel, zakaj sem se odločil avtoričine risbe predstaviti kot prvenec.

Manjo Zemljič poznamo kot pesnico veselih besednih iger. V »Žalem loku« so se razpršile tematsko čez ves doživljajski svet, kot interpretacija, komentar, doživljanje, pesniški postopek, estetizacija. Tukaj pa so našle

témo, kjer je igra Prvi princip – temo kromosomskega členjena, igre memov in stavkov, ki se odslikava skozi vso neskončnost gor v besede, izgovorjene s samoumevnostjo in hkrati s čudenjem, da je tisto gnezdo, ki se plete, tisto podvajanje, ki mu je priča v materinstvu, sploh mogoče. Besedna igra sega od »hoče v Hoče« do »sladke o-mame«, od zvena do pomena. A drznem si trditi, da se je tokrat njena igralna domišljija razmahnila z neko posebno ljubeznivostjo, ki je usmerjena v otroka – vidi ga kot možnost neskončnih kombinacij, z igro pa se ubesedijo in v tej obliki (besede) ostajajo svobodne, kot potencial, kot moč. V njih združuje vse elemente igre – od zvočnega in gibalnega do senzualnega – vse je združeno v besedi kot igri – »tipapalček«. Domnevam, da je tudi naslov njeno delo, v katerem z vizualno veličino sodeluje Saša Bezjak, z igrivo, a z drhtečim upanjem izrečeno besedo, nedvomno čarno »ko-bi-le« pa je dala Manja Zemljič.

Marjan Pungartnik